

Aprobat în ședința Guvernului din _____2025

Decizia protocolară nr. _____/2025

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență (inițiativa legislativă nr. 151 din 29 aprilie 2025)

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea Legii privind implementarea parțială a votului prin corespondență, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 151 din 29 aprilie 2025), de către un grup de deputați în Parlament, și comunică următoarele.

Inițiativa legislativă este înaintată în conformitate cu art. 73 din Constituția Republicii Moldova și art. 47 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996.

Prin conținutul său normativ, proiectul de lege face parte din categoria legilor organice.

Domeniul respectiv ține de competența Parlamentului și este în conformitate cu prevederile art. 66 din Constituție, privind atribuțiile de bază ale Parlamentului.

I. Obiectivele proiectului

Proiectul de lege vizează modificarea Legii nr. 109/2024 privind implementarea parțială a votului prin corespondență, având drept scop, conform notei de fundamentare, îmbunătățirea cadrului normativ și creșterea eficienței procesului electoral. Acesta a fost inițiat luând în considerare rezultatele și disfuncționalitățile identificate de autoritatea electorală în implementarea parțială a votului prin corespondență la scrutinele din 2024 (alegerile prezidențiale și referendumul republican constituțional din 20 octombrie 2024). Proiectul în discuție se concentrează pe optimizarea procedurilor electorale, extinderea termenului de aplicare a noilor reglementări pentru alegerile parlamentare din 2025 și îmbunătățirea mecanismelor tehnice și organizatorice aferente votului la distanță.

Astfel, în contextul notei de fundamentare, prin acest proiect se propun următoarele măsuri principale:

- crearea unui consiliu electoral distinct pentru votul prin corespondență;
- stabilirea termenului-limită pentru modificările în listele electorale aferente votului prin corespondență cu cel puțin 20 de zile înaintea datei alegerilor, dar nu mai târziu de data expedierii plicurilor cu materialele electorale către alegători;

- finalizarea procedurii de anulare a înregistrărilor și a identificării alegătorilor de la distanță, cu înscrierea acestora în listele electorale, cu cel puțin 30 de zile înainte de ziua alegerilor;
- identificarea soluțiilor tehnice care să înlocuiască cerința de încărcare a fotografiei alegătorului alături de actul de identitate, prin utilizarea unor metode de identificare biometrică;
- extinderea perioadei de votare prin corespondență cu 2 zile înainte de ziua alegerilor;
- optimizarea procedurii de numărare și totalizare, prin comasarea într-un singur document oficial a procesului-verbal privind numărul total de plicuri primite cu buletine de vot și rezultatele numărării voturilor exprimate prin corespondență;
- extinderea aplicării legii pentru alegerile parlamentare din 2025 și extinderea listei țărilor în care se poate aplica votul prin corespondență.

II. *Observații și propuneri asupra proiectului*

Referitor la punctul 3, menționăm că, potrivit art. 244 alin. (4) din Codul electoral, „după intrarea în vigoare a prezentului Cod nu se admite formarea și funcționarea de organe electorale neprevăzute de acesta”. În acest sens, propunerea formulată pentru art. 9 alin. (2) din lege, de a crea un consiliu electoral distinct, cu sediul în municipiul Chișinău, pentru organizarea votului prin corespondență, ar intra în contradicție cu dispozițiile Codului electoral. Comisia Electorală Centrală recomandă menținerea practicii utilizate anterior, prin atribuirea acestei responsabilități unui consiliu electoral deja existent, Consiliul electoral pentru secțiile de votare constituite în străinătate nr. 38, folosit și la alegerile prezidențiale și la referendumul constituțional din 20 octombrie 2024. Comisia subliniază că instituirea unui consiliu distinct ar fi posibilă doar după o modificare clară a Codului electoral, care să se aplice din 2026. În plus, trebuie luat în considerare că o structură nouă ar presupune costuri suplimentare de organizare și funcționare.

Ținând cont de constrângerile impuse de legislație, considerăm că soluția propusă de Comisia Electorală Centrală, care presupune utilizarea unei structuri deja existente, cu experiență în organizarea votului prin corespondență, este cea mai potrivită în prezent.

La punctul 7, propunerea de excludere a textului „După efectuarea modificărilor, cu cel puțin două zile înainte de ziua alegerilor, listele confirmate cu semnătura electronică a președintelui Comisiei Electorale Centrale se pun la dispoziția biroului electoral în format electronic.” din alin. (4) al art. 18 din lege, nu este susținută de argumentele justificative și, totodată, nu ia în considerare lipsa instrumentelor necesare pentru a permite asigurarea autenticității documentelor electronice. Conform art. 18 alin. (1) din aceeași lege, listele electorale pentru votul prin corespondență sunt documente autentificate de Comisia Electorală Centrală și includ toți cetățenii cu drept de vot înregistrați pentru acest tip de vot. Astfel, având în vedere faptul că legislația în vigoare

permite utilizarea formei electronice a listelor electorale, art. 43 din Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere reglementează expres că „documentul electronic este considerat autentic dacă întrunește cumulativ următoarele condiții: a) semnătura electronică sau sigiliul electronic este aplicat de persoana abilitată, în modul stabilit, să semneze cu semnătură olografă documentul echivalent pe suport de hârtie; b) pe documentul electronic este aplicată semnătura electronică autentică sau sigiliul electronic autentic al semnatarului sau al creatorului sigiliului electronic indicat în document.

Verificarea autenticității documentului electronic se efectuează prin verificarea, cu ajutorul dispozitivelor de verificare a semnăturilor electronice sau a sigiliilor electronice și/sau al produsului, a autenticității semnăturii electronice sau a sigiliului electronic.”.

Prin urmare, propunem excluderea din punctul 7 a textului „, , iar textul „După efectuarea modificărilor, cu cel puțin două zile înainte de ziua alegerilor, listele confirmate cu semnătura electronică a președintelui Comisiei Electorale Centrale se pun la dispoziția biroului electoral în format electronic”, având în vedere că nu sunt reglementate suficiente măsuri de asigurare a autenticității documentelor electronice în acest context.

Referitor la punctul 11, apreciem că modificările aduse art. 26 alin. (2) nu sunt suficient de clare și coerente, ceea ce afectează înțelegerea normei propuse. În acest context, considerăm necesară o revizuire redacțională a normei, astfel încât să reflecte clar intenția normativă. Față de cele menționate, apreciem că textul alin. (2) al art. 26 ar trebui redat într-o nouă formulare, ținând cont de conținutul modificărilor propuse.

În ceea ce privește punctul 14, care prevede modificarea alin. (2) al art. 35 din lege prin extinderea aplicării legii pentru alegerile parlamentare din 2025 și extinderea listei țărilor în care se poate aplica votul prin corespondență, având în vedere propunerea Ministerului Afacerilor Externe, se susține înlocuirea textului „Japonia și Australia” cu textul „Japonia, Republica Coreea, Australia și Noua Zeelandă”.

Această propunere este justificată ținând cont de experiența acumulată în cadrul interacțiunilor cu cetățenii moldoveni atât din statele pentru care este acreditată Ambasada Republicii Moldova la Tokyo (Japonia, Republica Coreea), precum și cu cetățenii din alte state din regiune, pe subiecte de ordin consular, dar și în legătură cu organizarea și desfășurarea scrutinelor anterioare (alegeri prezidențiale, parlamentare și referendumuri). Din partea concetățenilor cu reședință în state precum Australia și Noua Zeelandă au fost recepționate de mai multe ori solicitări privind ajustarea cadrului legislativ în materie de alegeri pentru a le fi asigurată exercitarea efectivă a dreptului de vot.

În cadrul compartimentului de la pct. 5 din nota de fundamentare este evocată mențiunea, potrivit căreia modificările propuse la lege vor necesita cheltuieli suplimentare de la bugetul de stat, în baza calculului efectuat de către

autoritatea electorală. Referitor la acest aspect, cu titlul de informare precizăm că în bugetul Comisiei Electorale Centrale pentru anul 2025 în vederea implementării votului prin corespondență, au fost aprobate mijloace financiare în sumă de 12,0 milioane de lei. Totodată, atragem atenția că în anul 2024 în cadrul organizării și desfășurării alegerilor prezidențiale și a referendumului constituțional republican au fost executate la subprogramul bugetar „Vot prin corespondență” cheltuieli în sumă de 1,9 milioane de lei.

Având în vedere că atât inițiativa legislativă, cât și propunerea alternativă formulată la art. 35 alin. (2) ar putea implica cheltuieli suplimentare, ar fi necesară prezentarea impactului financiar, în conformitate cu prevederile art. 30 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, inclusiv prin estimarea detaliată a costurilor aferente implementării, elaborată în cooperare cu Comisia Electorală Centrală, precum și identificarea surselor de finanțare necesare.

În conformitate cu prevederile art. II alin. (2) lit. b), Guvernul va prezenta Parlamentului, în termen de o lună de la data publicării prezentei legi, propuneri pentru modificarea legislației în conformitate cu aceasta. Referitor la această prevedere, atragem atenția că în cadrul compartimentului de la pct. 6 din nota de fundamentare nu sunt incluse informații referitoare la actele normative care trebuie revizuite pentru a modifica legislația în conformitate cu noile prevederi. Prin urmare, este recomandabil ca autorii proiectului să clarifice acest aspect în tabelul de sinteză al amendamentelor și propunerilor la proiectul de lege.

În contextul celor expuse, Guvernul, luând în considerare avizele formulate de autoritățile abilitate, susține, în principiu, proiectul de lege, cu condiția revizuirii acestuia, potrivit observațiilor și propunerile de îmbunătățire a textului, în vederea excluderii unor eventuale riscuri de neconformitate cu cadrul legal existent.